

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ZELDA FITZGERALD

Acordă-mi acest vals

Traducere din engleză și note de
RODICA ȘTEFAN

HUMANITAS
fiction

Redactor: Luana Schidu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Ioana Vilcu
DTP: Iuliana Constantinescu, Carmen Petrescu

Tipărit la Ganesha Publishing House

ZELDA FITZGERALD

SAVE ME THE WALTZ

Copyright © 1932 by Charles Scribner's Sons

Copyright © renewed 1960 by Frances Scott Fitzgerald Lanahan

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2014, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FITZGERALD, ZELDA

Acordă-mi acest vals / Zelda Fitzgerald;

trad.: Rodica Ștefan. – București : Humanitas Fiction, 2014

ISBN 978-973-689-696-5

I. Ștefan, Rodica (trad.)

821.111(73)-31=135.1

821.111(73).09 Fitzgerald, F.S.(0:82-31)

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Pentru Mildred Squires

*...când prăpăd
Pe țara-mi dragă a căzut,
Spre-al mântuirii ei liman
Ai dus-o-atunci! Să-i fii și azi,
De poți, cârmaciul bun al ei!*

Sofocle, *Oedip rege*¹

¹ Sofocle, *Teatru*, trad., pref., note și indice de George Fotino, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969, p. 296.

I

1

„Fetele astea“, vorbea lumea, „își închipuie că-și pot face de cap fără să pățească nimic“.

Și cum să nu fie așa, când tatăl lor le dădea sentimentul de siguranță de care aveau nevoie? Tatăl era o adevărată citadelă vie. Cei mai mulți oameni își cioplesc meterezele vieții din compromisuri, își înalță donjoanele inexpugnabile din cedări bine gândite, își construiesc poduri mobile filozofice din dezavuări afective și toarnă peste asediatori uleiul încins al strugurilor acri. Judecătorul Beggs intrase în fortăreața integrității sale încă din anii tinereții și își construise bastioanele și capelele din concepții intelectuale. Din câte știau apropiații săi, nu lăsase nici cel mai mic drum de acces spre castel nesupravegheat, nici pentru păstorii prietenoși, nici pentru baronii ostili. Inaccesibilitatea era punctul slab al acestei minți strălucite, care l-a împiedicat să devină, poate, o figură politică de seamă a țării. Faptul că statul privea cu indulgență caracterul său excepțional îi scutise de mici pe copiii săi de efortul social necesar în viață pentru a-și clădi singuri propriile citadele. Pentru a asigura supraviețuirea urmașilor, este de ajuns un singur castelan capabil să înalțe deasupra dezastrelor sau maladiilor experiențele umane ale ciclului viu al generațiilor.

Un bărbat puternic îi poate duce singur în spate pe mulți alții, dacă subscrie pentru progeniturile sale la filozofia naturală într-o manieră convenabilă, spre a-i oferi familiei aparența unui scop.

Până când copiii familiei Beggs învățară să facă față exigențelor schimbătoare ale vremii lor, răul fusese deja săvârșit. Astfel dezavantajați, ei s-au refugiat până târziu în donjonul feudal părintesc, pentru a acumula cât mai mult din comorile spirituale moștenite – care ar fi putut fi mai bogate dacă și-ar fi pregătit din timp o ascunzătoare pe măsură.

Una dintre colegile de școală ale lui Millie Beggs declarase că în viața ei nu văzuse prunci mai răsfățați decât aceștia. Dacă plângeau după ceva anume, Millie le și îndeplinea dorința, când îi stătea în puteri, ori chema doctorul, ca să netezească asperitățile necruțătoare ale unei lumi care, se înțelege, nu era îndeajuns de pregătită pentru asemenea copilași geniali. La rândul lui, nepregătit de propriul tată, Austin Beggs trudea zi și noapte în laboratorul său mental să asigure familiei un trai cât mai bun. La nevoie, dar de bună voie, Millie își lua copiii din pat la trei dimineața, le zornăia jucăriile și le îngâna un cântecel pentru ca țipetele lor să nu alunge originile Codului napoleonian din mintea soțului. Acesta obișnuia să spună, serios: „O să-mi fac un bastion în creierii munților, înconjurat de fiare sălbatice și sârmă ghimpată, doar ca să scap din balamucul ăsta“.

Austin le iubea pe copilele lui Millie cu acea tandrețe detașată și interiorizare caracteristice oamenilor de valoare când se confruntă cu cine știe ce relicvă din tinerețe, sau cu amintirea vreunei întâmplări de dinainte de a deveni capabili să țină frâiele experiențelor de viață și să nu se lase dominați de ele. Poți înțelege semnificația acestui lucru dacă te lași învăluit de duișia care se degajă din *Sonata Primăverii* a lui Beethoven. Poate că Austin ar fi avut o relație mai strânsă cu familia sa dacă nu și-ar fi pierdut singurul fiu la o vârstă fragedă. Judecătorul Beggs s-a lansat atunci cu furie în tot felul de griji pentru a fugi din calea deznădejdiei. Grijiile financiare sunt singurele pe care bărbații și femeile le pot împărtăși în egală măsură, așa că judecătorul le-a lăsat în seama lui Millie. I-a aruncat în poală factura de la

funeraliile băiețelului, strigând în același timp sfâșietor: „Pentru numele lui Dumnezeu, cum îți închipui că pot plăti așa ceva?”

Millie, care nu avusese niciodată un simț acut al realității, nu a reușit să găsească o explicație acestei răbufniri de cruzime la un om pe care îl cunoștea ca având un caracter de o mare onestitate și noblețe. Din acel moment, nu a mai fost în stare să își facă vreo părere în privința nimănui, adaptându-și realitățile propriei condiții la inconsecvența oamenilor până când, prin loialitatea ei statornică, a ajuns în timpul vieții la o seninătate de sfântă. „Dacă, într-adevăr, copiii mei sunt insuportabili“, îi răspundea ea prietenei sale, „eu una n-am băgat de seamă“.

Suma incursiunilor ei printre contradicțiile naturii umane a învățat-o să recurgă la procesul de transfer, un tertip care a ajutat-o să treacă mai ușor peste nașterea ultimului ei copil. Astfel, când Austin, exasperat de lipsa de progres a civilizației, își vărsa în urechile răbdătoare ale soției deziluziile și tot mai slabele lui speranțe în omenire, laolaltă cu dificultățile bănești, Millie își direcționa ostilitatea instinctivă asupra febrei lui Joan sau a gleznei scrântite a lui Dixie, pășind astfel printre durerile vieții cu tristețea extatică a unui cor antic. Pusă în fața realității dure a sărăciei, ea a plonjat într-un optimism stoic de nezdruncinat și a devenit imună la suferințele care aveau să o urmărească până la sfârșit.

Din găoacea familiei ieșiră numai fete, incubate în misticul miros pătrunzător al doicilor negrese. Pe măsură ce percepția copilelor se lărgi odată cu vârsta, judecătorul întruchipă pentru ele mai întâi un bănuț de buzunar primit în plus, o călătorie cu tramvaiul până la terenurile de picnic stropite cu var, o punguță cu pastile de mentă, iar mai târziu deveni în ochii lor organ de pedeapsă, destin inexorabil, forță a legii, ordine și disciplină. Tinerețe și maturitate – un soi de funicular hidraulic, unde vârsta, cu mai puțin lichid de convingere în rezervor, insistă să contrabalanseze balastul tinereții. Mai târziu, când feminitatea lor

înflori, fetele căutară în brațele mamei un refugiu pentru anii adolescenți, tot așa cum s-ar fi ascuns într-o pădurice umbroasă pentru a scăpa de o lumină orbitoare.

Leagănul scârțâie pe veranda casei lui Austin, un licurici se agită frenetic deasupra clematitei, un roi de musculițe se înghesuie spre holocaustul auriu al lămpii din vestibul. Umbrele mătură noaptea Sudului ca niște cârpe grele, care se îmbibă cu puterea ei de uitare, pentru a o înapoia căldurii negre din care s-a ivit. Vișele melancolice de floarea-lunii înșiră peste spaliere ghemotoace întunecate de vată.

— Povestește-mi cum eram când eram bebeluș, insistă fata cea mai mică și se îndeasă în trupul mamei, în încercarea de a stabili o relație mai strânsă între ele.

— Erai un copil cuminte.

Fata nu își crease încă o imagine de sine, deoarece intrase târziu în viața părinților ei, când bunătatea se disociase deja de conștiința lor intimă, și când, pentru ei, copilăria devenise mai degrabă un concept decât copilul însuși. Ea vrea să i se spună ce fel de copil este; e prea mică pentru a înțelege că acum încă nu reprezintă nimic și că va prinde contur mai târziu, umplându-l cu tot ceea ce va izvorî din ea, așa cum un general poate reconstitui o bătălie urmărind pe hartă înaintările și retragerile armatelor sale cu ajutorul stegulețelor viu colorate. Încă nu știe că fiecare efort pe care îl va face va deveni parte integrantă a sinelui ei. Abia mult mai târziu, copila, pe nume Alabama, avea să priceapă că din structura tatălui ei avea să moștenească doar limitările.

— Și plângeam noaptea? Făceam un tărăboi așa de mare ca tu și *papa* să vă doriți să mor?

— Ce idee! Toți copiii mei au fost cumiți.

— Și ai bunicii, la fel?

— Așa cred.

— Atunci de ce l-a gonit bunica pe unchiul Cal după ce s-a întors din Războiul Civil?

— Bunica ta a fost o doamnă cam ciudată.

— Și unchiul Cal a fost?

— Da. Când s-a întors de pe front, bunica i-a trimis vorbă lui Florence Feather că, dacă avea de gând să aștepte până la moartea ei ca să se mărite cu Cal, trebuia să știe că cei din neamul Beggs trăiau mult.

— Era așa de bogată?

— Nu, dar aici nu era vorba de bani. Florence spunea că doar dracul în persoană era în stare să stea cu mama lui Cal.

— Și atunci Cal nu s-a mai însurat deloc?

— Nu... bunicile obțin întotdeauna ce vor.

Mama râse – râsul unui speculant care povestește detaliile isprăvii sale în afaceri și își cere iertare pentru siguranța financiară pe care și-a dobândit-o, râsul familiei câștigătoare, umilind o altă familie câștigătoare în eterna afacere a dominării.

— Dacă eram unchiul Cal, nu înghițeam așa ceva, proclamă fata cu răzvrătire în glas. Făceam cu domnișoara Feather ce doream să fac.

Calmul profund din vocea tatălui domolește întunericul până la un descrescendo final: ora de culcare pentru familia Beggs.

— De ce vrei să pui din nou pe tapet toate astea? întrebă el înșelept.

Când închide obloanele, judecătorul zăvorăște și calitățile speciale ale casei sale: o anume afinitate cu lumina; volanele draperiilor sunt pătrunse de razele soarelui până când cutele flutură în jurul cretonului înflorat ca niște borduri de grădină netunse. Înserarea nu lasă nici o umbră, nici o distorsiune în camerele lui, ci le transferă, intacte, în alte lumi, mai vagi și mai cenușii. Iarna și primăvara casa arată ca un interior încântător și strălucitor pictat pe oglindă. Chiar dacă scaunele se fac bucăți și carpetele se tocesc până la urzeală, nici nu se bagă de seamă în strălucirea cu care se înfățișează. Casa este un loc etanș, necesar pentru cultura integrității lui Austin Beggs. Ca o sabie scânteiitoare, se odihnește noaptea în teaca nobleței lui obosite.

Acoperișul de tablă pocnește de căldură, aerul din casă pare ieșit dintr-un cufăr nedeschis de mult timp. Prin gemulețul ușii din capătul holului de la etaj nu se zărește nici o lumină.

— Unde este Dixie? întrebă tatăl.

— A ieșit cu niște prieteni.

Simțind răspunsul evaziv al mamei, copila se trage mai aproape, atentă, cu sentimentul important că participă la problemele familiei. „La noi se întâmplă ceva“, își spune în gând fetița. „Ce interesant este în familie.“

— Millie, spune tatăl, dacă Dixie se fățâie iar prin oraș cu Randolph McIntosh, n-are decât să plece din casa mea de tot.

Capul tatălui tremură de furie. Sentimentul decenței ultragiutate face să-i cadă ochelarii de pe nas. Mama pășește ușor pe preșurile calde din camera ei, în timp ce fetița stă întinsă în întuneric, lăsându-se pătrunsă, virtuos, de respectul pentru clan. Tatăl coboară, în cămașa de noapte din batist, să aștepte.

Din livada de peste drum, aroma de pere coapte plutește peste pătuțul copilei. O orchestră repetă valsuri în depărtare. Lucrurile albe lucesc stins în întuneric – flori albe și dale de piatră. Luna reflectată în ochiurile de geam alunecă spre grădină și face să tremure în cercuri exhalățiile savuroase ale pământului, ca o vâslă de argint. Lumea este mai tânără decât este și fetița se simte bătrână și înțeleaptă, cu propriile ei probleme personale, pe care le cuprinde și cu care se luptă, pentru că sunt ale ei, și nu moștenite. Lucrurile înfloresc, învăluite în culori strălucitoare; fata inspectează viața cu mândrie, ca și cum s-ar preumbla printr-o grădină creată de ea pe pământul cel mai inospitalier. Disprețuiește deja straturile de flori ordonate, convinsă că un grădinar vrăjitor poate face să răsară din piatră seacă lujeri parfumați și tufșuri care înfloresc noaptea din întinderile pustii, poate să răsădească adierea amurgului și să cumpere tot ce vrea cu aurul gălbenelilor. Își dorește ca viața să-i fie simplă și plină de amintiri plăcute.

Se lasă în voia reveriei și se gândește romanțios la iubitul surorii sale. Părul lui Randolph este ca un corn al abundenței

sidefat din care se revarsă acele globuri de lumină care îi compun chipul. Cuprinsă de această confuzie nocturnă, în care emoțiile se întrepătrund cu reacția ei la frumos, își imaginează că și ea este la fel pe dinăuntru. Se gândește la Dixie și se identifică plină de entuziasm cu ea, de parcă ar fi latura adultă din ea însăși, desprinsă din sine în anii critici ai transformărilor – ca un braț foarte bronzat care nu pare familiar dacă nu ai fost atent la modificările sale în timp. Își însușește iubirea surorii sale. Starea ei de veghe o face somnoroasă. A dobândit o stare de suspendare a sinelui pe seama încordării viselor sale slăbite. Adoarme. Luna îi leagănă binevoitoare chipul ars de soare. Crește în timp ce doarme. Într-o bună zi, când se va trezi, va vedea că plantele din grădina alpină sunt doar un soi de ciuperci care nu au nevoie de îngrijire și că discurile albe care îmbălsămează miezul nopții nu sunt flori, ci doar niște lăstari embrionari; când va fi mai înaintată în ani, se va plimba cu amărăciune pe aleile geometrice ale filozoficului Le Nôtre¹, și nu pe acele cărării nebuloase străjuite de perii și de gălbenelele copilăriei sale.

Alabama nu a reușit niciodată să afle ce anume o trezea dimineața în timp ce stătea nemișcată, cu privirea în gol, conștientă că absența oricărei expresii îi acoperea fața ca un prosop de baie ud. Se mobiliză. Ochii strălucitori ai unui mic animal pufos prins în capcană se mișcau vioi prin plasa întinsă a trășaturilor feței; părul, de culoarea lămâii, se pierdea în josul spatelui. Se îmbracă pentru școală, cu gesturi largi, aplecându-se în față pentru a-și urmări mișcările trupului. Sunetul clopoțelului de la școală răsună plat peste exsudațiile calme ale Sudului, ca sirena unei geamanduri peste vastele întinderi liniștitoare ale mării. Fata intră în vârful picioarelor în camera lui Dixie și se dădu pe față cu rujul surorii ei.

Când lumea îi atrăgea atenția: „Alabama, ai ruj pe față“, ea răspundea pur și simplu : „M-am freat cu periuța de unghii“.

¹ André Le Nôtre (1613-1700), arhitect peisagist; a proiectat, printre altele, grădinile palatului de la Versailles.

În ochii surorii mai mici, Dixie era o persoană foarte interesantă; camera îi era plină de comori; hainele de mătase zăceau aruncate peste tot. O statueta cu Cele Trei Maimuțe, așezată pe polița de la șemineu, adăpostea chibriturile pentru țigări. *Floarea întunecată*¹, *Casa cu rodii*², *Lumina oarbă*³, *Cyrano de Bergerac*⁴, și o ediție ilustrată din *Rubaiate*⁵ erau așezate în picioare între doi *Gânditori* de ipsos. Alabama știa că *Decameronul* era ascuns în sertarul de sus al scrinului – citise deja pasajele obscene. Peste cărți, un desen înfățișând-o pe una dintre fetele Gibson⁶ care, cu o mână, înțepa cu acul de la pălărie un bărbat minuscul, privind printr-o lupă ținută cu cealaltă mână; o pereche de ursuleți de pluș se lăfăia pe un mic balansoar alb. Dixie mai avea o pălărie roz cu boruri largi, o broșă de ametist și o pereche de droturi electrice. Dixie avea douăzeci și patru de ani. Alabama avea să împlinească paisprezece ani la ora două în dimineața zilei de 14 iulie. Cealaltă fată a familiei Beggs, Joan, avea douăzeci și trei. Joan nu era acasă; la cât era de ordonată, oricum nu se cunoștea dacă era plecată sau nu.

Alabama se lăsă să alunece pe balustradă, cu speranță. Uneori visa cum cade prin puțul scării și scapă în ultima clipă când aterizează călare pe baluștrii largi – în timp ce alunecă, retrăiește emoțiile din vis.

Dixie era deja așezată la masă, retrasă în sine cu un aer de sfidare mută. De la plâns, avea bărbia vineție și dungi roșiatice pe frunte. Fața ei se umfla și se dezumfla pe sub piele, când într-un loc, când în altul, ca apa dintr-o oală care dă în clocot.

— Nu eu am cerut să vin pe lume, spuse ea.

1 *Dark Flower*, roman de John Galsworthy.

2 *The House of Pomegranates*, colecție de basme de Oscar Wilde.

3 *The Light That Failed* de Rudyard Kipling.

4 Piesă de teatru de Edmond de Rostand.

5 Colecție de catrene de Omar Khayam.

6 Personificarea idealului de frumusețe feminină de la începutul secolului XX, redată de ilustratorul Charles Dana Gibson.